

Universiteit
Leiden
The Netherlands

In memoriam Aart Hendriks: een getalenteerd gezondheidsjurist

Toebees, B.C.A.; Sombroek, M.P.; Sijmons, J.G.

Citation

Toebees, B. C. A., Sombroek, M. P., & Sijmons, J. G. (2025). In memoriam Aart Hendriks: een getalenteerd gezondheidsjurist. *Tijdschrift Voor Gezondheidsrecht*, 49(3), 222-224.
doi:10.5553/TvGR/016508742025049003003

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4257801>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

IN MEMORIAM

In memoriam Aart Hendriks

Een getalenteerd gezondheidsjurist

*Prof. mr. dr. B.C.A. Toebes, prof. mr. dr. drs. M.P. Sombroek van Doorm & prof.
mr. J.G. Sijmons**

Op zondag 9 februari jl. overleed Aart Hendriks aan de gevolgen van een hersenbloeding. Aart was hoogleraar gezondheidsrecht in Leiden en rechter in Rotterdam. Wij verliezen in hem een begenadigd gezondheidsjurist en rechtswetenschapper en een innemende, warme en betrokken vakgenoot.

Zijn plotselinge overlijden is een groot verlies voor de gezondheidsrechtelijke wereld. Aart was immers in het Nederlandse gezondheidsrechtelijke landschap bijzonder omdat hij zich op zo'n brede manier met het gezondheidsrecht bezighield. Zijn boeken, kronieken, artikelen en annotaties in het Nederlands Juristenblad en op zoveel andere plaatsen, nationaal en internationaal, boden altijd weer een uitermate betrouwbaar overzicht van de meest recente ontwikkelingen in het gezondheidsrecht. Ook voor artsen maakte hij ingewikkelde juridische kwesties toegankelijk met zijn bijdragen aan het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde.

Zijn brede beheersing van het vak bleek bijvoorbeeld uit de Monografie *Bestuursrechtelijk gezondheidsrecht* (Deventer: Wolters Kluwer 2018), dat hij redigeerde, maar ook van de nodige onderdelen voorzag. Dit is slechts een voorbeeld, want op zijn publicatielijst prijken meer dan 1.500 publicaties. Vaak publiceerde hij met anderen, en nam daarbij vakgenoten onder zijn hoede. In de woorden van een co-auteur, Rogier Simons: 'wat ik het meest waardeerde in dit traject was dat Aart mij niet alleen als gelijkwaardig behandelde, maar ook en vooral het vertrouwen gaf om als jonge gezondheidsjurist zelfstandig te analyseren en te redeneren'.

Aart was van alle markten thuis. Hij bestreek niet alleen het bestuursrecht, het civiele recht, het strafrecht, en het medisch tuchtrecht, maar ook het Europese en internationale recht. Formeel maakte hij als hoogleraar gezondheidsrecht deel uit van de afdeling staats- en bestuursrecht van de Leidse rechtenfaculteit, maar hij had overal in die faculteit een thuis kunnen vinden. Daarbij hielp het dat hij zijn hoogleraarschap in combinatie met de rechtspraktijk heeft uitgeoefend, en binnen de Universiteit Leiden zijn aandacht wist te verdelen tussen de rechtenfaculteit en het LUMC.

* Brigit Toebes is hoogleraar gezondheidsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen. Mirjam Sombroek van Doorm is hoogleraar Recht en Gezondheid aan de Universiteit Leiden. Jaap Sijmons is hoogleraar gezondheidsrecht aan de Universiteit Utrecht.

Aart viel al vroeg op in het gezondheidsrecht door in 1995 de eerste Goudsmitprijs van de Vereniging voor Gezondheidsrecht toebedeeld te krijgen (voor zijn artikel over medische keuringen in de EG) en begon zijn academische carrière met een proefschrift (2000) getiteld: 'Gelijke toegang tot de arbeid voor gehandicapten. Een grondrechtelijke en rechtsvergelijkende analyse'. Aart onderzocht daarin de grondwettelijke en rechtsvergelijkende aspecten van gelijke toegang tot arbeid voor mensen met een handicap. En dat verbaast niet.

Aart had een passie voor het bestuderen van en opkomen voor de rechten van minderheden en kwetsbaren in de samenleving. Dat liet hij ook zien in zijn oratie in 2005 in Leiden, waar hij krap een jaar ervoor, in 2004, tot hoogleraar gezondheidsrecht was benoemd. In zijn oratie groef hij een spade dieper en stelde hij – minderheidsgroepen indachtig – de beginselen in het gezondheidsrecht centraal: zelfbeschikking, bescherming, gelijkheid, menselijke waardigheid, vrijheid en solidariteit. En de betekenis van die beginselen voor het recht.

Beginselen waren belangrijk voor Aart. Daarin kon hij zich uitleven. Het zijn de beginselen die op een bepaalde manier ook Aart zelf typeerden: een vrije vogel, die graag zijn eigen koers uitzette, maar wel in solidariteit en gelijkheid met zijn collega's in de Leidse faculteit en – soms ver – daarbuiten.

Aart opereerde ook moeiteloos op het internationale niveau. Zo was hij betrokken bij twee edities van *Health and Human Rights* (Intersentia, 2012 en 2022), die hij met Brigit Toebees en een viertal Scandinavische gezondheidsjuristen samenstelde. Zijn bijdragen weerspiegelen zijn fenomenale kennis van de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. In zijn nog (bij Brill) te verschijnen bijdrage heeft Aart – met zijn zo kenmerkende overtuiging – geschreven over het recht op leven en andere onderling verbonden mensenrechten; en hij benadrukte dat deze rechten geen plicht opleggen om tegen je wil te leven of om een levensverlengende behandeling te ondergaan. De autonomie van de mens weerklinkt hier als een gevende zon. Hij werkte daarbij nauw samen met Mirjam Sombroek van Doorm die het kinderrechtenperspectief toevoegde.

Aart schreef ook veel annotaties, zowel over Europese als over Nederlandse uitspraken. Brenda Frederiks: 'hij zocht ze zelf uit, leverde ze op tijd in en bood mooie analyses'. Een van zijn laatste is een annotatie onder een uitspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Het ging om een ingewikkelde zaak, over een religieus gebaseerd verzet tegen een medische behandeling. Botsende grondrechten, een kolfje naar zijn hand. In een paar korte en krachtige alinea's zette Aart glashelder uiteen hoe de uitspraak in het bredere gezondheidsrecht valt in te passen en wat hij daarvan vond. En wat altijd opviel, Aart was snel. Ook met deze zaak: binnen enkele weken na de uitspraak was zijn commentaar al te lezen.

Behalve snel, was Aart een enorm harde werker. Dat laat zijn carrière ook wel zien. Hij combineerde zijn wetenschappelijke activiteiten met banen bij de Commissie gelijke behandeling, ZonMw, de KNMG, de Vereniging voor Gezondheidsrecht (voorzitter), de Klachtencommissie voor Huisartsen (voorzitter), hij was lid van de

Prof. mr. dr. B.C.A. Toebes, prof. mr. dr. drs. M.P. Sombroek van Doorm & prof. mr. J.G. Sijmons

Raad van Toezicht van het Erasmus Medisch Centrum (Rotterdam) en het Zaans Medisch Centrum (Zaandam), rechter-plaatsvervanger bij de rechtbank Rotterdam, adviseur voor diverse nationale en internationale organisaties en redacteur voor verschillende wetenschappelijke tijdschriften, om maar een aantal banen te noemen. Een duizendpoot, die ook nog eens heel goed kon hardlopen.

Aart heeft op vele wijzen bijgedragen aan de kennisoverdracht over het gezondheidsrecht, in het onderwijs in Leiden maar ook daarbuiten. Zo was hij sinds 2017 hoofddocent bij de Grotius Opleiding Gezondheidsrecht. Marc Wiggers: 'Aart is de onbetwiste dragende kracht geweest van de opleiding gezondheidsrecht. Aart is een van de fijnste collega's geweest die ik ooit heb gehad – slim, extreem kundig, oprecht betrokken en altijd bereid te helpen, begripvol en vooral heel erg leuk!'

Aart Hendriks. Dat olijke gezicht, de twinkeling in zijn ogen, ongrijpbaar soms als kwikzilver, maar vasthoudend als hij dacht gelijk te hebben (zelfs wanneer hij het niet had) – we gaan hem zo missen. En dan denken wij aan zijn collega's in de faculteit en (ver) daarbuiten, aan zijn promoti en promovendi, en aan zijn studenten en aan al die mensen, wereldwijd, die van zijn kennis en wijsheid hebben kunnen genieten. Maar bovenal denken wij aan Wouter, die hem na een leven van 36 jaar samen moet missen. In het voorwoord van zijn proefschrift schrijft Aart: 'Maar wat ik voor jou voel, Wout, laat zich niet beschrijven en gaat anderen bovendien niets aan.' Het gaat ons niets aan, maar we kunnen wel invoelen wat het verlies van Aart voor Wouter moet betekenen. Zo'n bijzonder mens: aardig en intelligent, soms scherp en kritisch, maar altijd betrokken en warm.